

Τουρκία, χειρότερα και από την Ελλάδα...

Του **Κώστα Στούπα**

Ο "σουλτάνος" Ερντογάν την εβδομάδα που πέρασε τα έβαλε με τον οίκο αξιολόγησης της Moody's γιατί υποβάθμισε τις τουρκικές τράπεζες. Στην ίδια ομιλία αναφέρθηκε στην τελευταία αναβάθμιση της Ελλάδας.

"Πείτε μας με ποια λογική και με ποια κριτήρια μας υποβαθμίσατε. Οι γείτονές μας έχουν βυθιστεί, είναι εξαντλημένοι. Ωστόσο την αναβαθμίσατε. Σας ξέρουμε καλά" είπε ο Ερντογάν.

Η εφημερίδα Daily Sabbah, σχολιάζοντας την υποβάθμιση της Τουρκίας από τη Moody's απέδωσε την ενέργεια σε σκοτεινή συνωμοσία "η έκθεση της Moody's γράφτηκε πιθανότατα στο σπίτι του Φετουλάχ Γκιουλέν"...

Ο Γκιουλέν για την τουρκική κυβέρνηση μοιάζει να έχει μια θέση ανάλογη με αυτήν που έχει ο διοικητής της Τραπέζης της Ελλάδας κ. Στουρνάρας. Η συμπάθεια και η "αγάπη" προς το πρόσωπό του δεν κρύβονται.

Η Τουρκία μετά από 15ετία περίπου δυναμικής οικονομικής ανάπτυξης φαίνεται να εισέρχεται σε μια περίοδο οικονομικής αποσταθεροποίησης. Η άνοδος του λαϊκιστή Ερντογάν ενισχύθηκε από την καλή πορεία της οικονομίας μετά την κρίση των αρχών της περασμένης δεκαετίας.

Η αποσταθεροποίηση της οικονομίας όμως μπορεί να βάλει τέλος στο πολιτικό τους άστρο.

Ο Τουρισμός

Το μεγαλύτερο πλήγμα τα τελευταία χρόνια η Τουρκία το έχει δεχτεί από την πτώση των εσόδων από τον τουρισμό. Το 2015 είχαν επισκεφτεί την Τουρκία περί τα 40 εκατ. τουρίστες, σχεδόν διπλάσιοι από αυτούς που επισκέφθηκαν την Ελλάδα. Τα 40 εκατ. εκτιμάται πως συνεισέφεραν

στην τουρκική οικονομία περί τα 30 δισ. δολάρια, συμβάλλοντας κατά 12% στο ΑΕΠ της γείτονος που το 2015 έφτασε τα 850 δισ. δολάρια έναντι 950 δισ. δολάρια το 2013.

Κατά το πρώτο εξάμηνο του 2016 οι εισπράξεις από τον τουρισμό παρουσίαζαν βουτιά της τάξης του 36%. Από το πλήγμα αυτό στην Τουρκία και την ευρύτερη περιοχή της Μέσης Ανατολής λόγω γεωπολιτικής έντασης επωφελήθηκε η Ελλάδα και οι άλλες ευρωπαϊκές μεσογειακές χώρες.

Από το 2003 μέχρι το 2008 οι εξαγωγές προς την ΕΕ παρουσίασαν αύξηση κατά 300%. Από τότε μέχρι σήμερα έχουν αυξηθεί μόνο κατά 7%.

Παρά το πλήγμα στον τουρισμό το 2017 η οικονομία της Τουρκίας συνέχιζε να "πετάει" καθώς στο τρίτο τρίμηνο η ανάπτυξη σε ετήσια βάση έτρεχε με 11,1%. Εκτός από το φθηνό πετρέλαιο και το πρόγραμμα ποσοτικής χαλάρωσης της ΕΚΤ που τόνωσε τη ζήτηση η εκτίναξη αυτή αποδίδεται και σε εσωτερικές εξελίξεις στη γείτονα.

Το καλοκαίρι του 2016 έγινε το αποτυχημένο πραξικόπημα στην Τουρκία και η οικονομία στο τρίτο τρίμηνο παρουσίασε ύφεση. Η Κεντρική Τράπεζα έριξε στην αγορά μεγάλες ποσότητες ρευστότητας προκειμένου επιχειρήσεις και νοικοκυριά να αντιμετωπίσουν τα προβλήματα μείωσης των τουριστικών εσόδων και της γενικότερης οικονομικής δυσπραγίας. Υπολογίζεται πως έχουν δοθεί περί τα 220 δισ. τουρκικές λίρες σε δάνεια προς μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις.

Παρ' όλα αυτά στο τρίτο τρίμηνο 2017 το έλλειμμα του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών έχει αυξηθεί στα 41,9 δισ. δολ. (4,7% του ΑΕΠ) από 33,7 δισ. δολ. στα τέλη του 2016.

Η διανομή δωρεάν χρήματος όμως όταν δεν είσαι το χρηματιστηριακό κέντρο του κόσμου και δεν διαθέτεις κάποιο ισχυρό αποθεματικό νόμισμα πολύ γρήγορα εξελίσσεται σε πρόβλημα.

Η καλύτερη εικόνα της οικονομίας μιας χώρας που έχει εθνικό νόμισμα είναι η πορεία της ισοτιμίας του. Το 2009 1 ευρώ ισοδυναμούσε με 2 τουρκικές λίρες, σήμερα ισοδυναμεί με 4,5 λίρες.

Στην Ελλάδα, μεταξύ 2010 και σήμερα έχουμε χάσει περίπου το 25% του ΑΕΠ με ό,τι αυτό σημαίνει για την αγοραστική δύναμη. Στην Τουρκία τα νοικοκυριά έχουν χάσει πάνω από το 60% της αγοραστικής τους δύναμης και της αξίας των αποταμιεύσεων...

Στην Ελλάδα αν οι "παλαβοί" είχαν καταλάβει το Νομισματοκοπείο και είχαμε επιστρέψει σε εθνικό νόμισμα, με υποτίμηση 60% θα είχαμε επαναστάσεις και πραξικοπήματα.

Η θηλιά του χρέους...

Η Τουρκία δεν έχει μεγάλο δημόσιο χρέος, έχει όμως μεγάλο εξωτερικό χρέος. Η υποτίμηση της τουρκικής λίρας δυσκολεύει το κράτος αλλά και τις λιγότερο εξαγωγικές επιχειρήσεις για να πληρώσουν το χρέος αυτό. Η αύξηση των αμερικάνικων επιτοκίων, το διαφαινόμενο τέλος του προγράμματος ποσοτικής χαλάρωσης της ΕΚΤ και μια πιθανή επιβράδυνση της παγκόσμιας οικονομίας, θα προκαλούσε στην Τουρκία μεγαλύτερη ασφυξία από τη δύσκολη κατάσταση την οποία ήδη βιώνει.

Το εξωτερικό χρέος της Τουρκίας ανέρχεται σε περίπου 450 δισ. δολάρια από τα οποία τα 276 δισ. δολάρια είναι σκληρά νομίσματα όπως δολάρια και ευρώ. Τα υπόλοιπα 174 δισ. δολάρια είναι σε λίρες Τουρκίας. Αμφότερα αντιμετωπίζουν προβλήματα. Τα επιτόκια της λίρας έχουν διπλασιαστεί τα τελευταία πέντε χρόνια από 6 σε 12%.

Η ένταση των σχέσεων της Τουρκίας με τη Δύση επιδεινώνει την κατάσταση. Η Τουρκία τα

τελευταία 20 χρόνια προσπάθησε με επιτυχία να εξελιχθεί στο εργοστάσιο της Δύσης στη γειτονιά της, υποκαθιστώντας ένα μικρό μέρος των εισαγωγών από την Κίνα και τις ασιατικές χώρες.

Οι τελευταίες εξελίξεις έχουν ανατρέψει αυτήν την εικόνα του ελκυστικού προορισμού παραγωγικών επενδύσεων, κυρίως σε τομείς μηχανολογικού εξοπλισμού και κλωστοϋφαντουργίας.

Η γοητεία της Ρωσίας

Το 68% των Τούρκων πολιτών πιστεύει ότι η σχέση της Τουρκίας με την Ευρώπη και τις ΗΠΑ καταρρέει. Το 71,5% των Τούρκων πιστεύει πως η Τουρκία πρέπει να συνάψει μια οικονομική, πολιτική και αμυντική συμμαχία με τη Ρωσία.

Η Ρωσία δεν φημίζεται πως εξασφαλίζει ευημερία σε όσους εξαρτώνται από αυτήν. Η Συρία που ήταν η μοναδική χώρα μακριά από τα σύνορά της που εξαρτιόταν από τη Ρωσία, σπαράσσεται από εμφύλιες διαμάχες και έχει σχεδόν καταρρεύσει εξάγοντας εκατομμύρια πρόσφυγες. Η Ουκρανία βρίσκεται σε εμφύλιο επίσης.

Οι αντιπαραθέσεις της Τουρκίας με όλους σχεδόν τους γείτονες τους οποίους θέλει να εντάξει σε κάποιο νεοθωμανικό σχέδιο ισχύος δεν φαίνεται πως θα έχει θετικό αποτέλεσμα για την ίδια.

Οι σχέσεις της Τουρκίας με τις ΗΠΑ δεν βρίσκονται στην καλύτερη φάση τους. Για την ακρίβεια κρέμονται από μιαν κλωστή. Αν η Τουρκία συνεχίσει να προσεγγίζει τη Ρωσία και το Ιράν παρακάμπτοντας το δυτικό εμπάργκο δεν αποκλείεται και η ίδια να υποστεί κυρώσεις. Η Τουρκία όμως είναι μέλος του NATO και μια από τις σημαντικές περιφερειακές δυνάμεις του.

Ελλάδα, Κύπρος, Ισραήλ και Αίγυπτος έχουν συνάψει κάποιου είδους συμμαχία ή οποία σαν στόχο έχει τον περιορισμό της τουρκικής ισχύος στη ΝΑ Μεσόγειο. Οι ΗΠΑ στηρίζουν τους Κούρδους οι οποίοι συνέβαλαν στη διάλυση του Ισλαμικού Κράτους αλλά σχεδιάζουν αυτόνομη κρατική οντότητα απειλώντας την προσάρτηση των κουρδικών επαρχιών της Τουρκίας.

Η αποσταθεροποίηση της Τουρκίας δεν θα είναι εύκολη υπόθεση ούτε για τους γείτονες ούτε για την Ευρώπη. Η Τουρκία είναι μια μεγάλη χώρα 75 εκατ. Αν αποσταθεροποιηθεί οι προσφυγικές πιέσεις θα είναι ανεξέλεγκτες...

Η επιθετικότητα της Τουρκίας έναντι της Ελλάδας εκτός της προσπάθειας επικοινωνιακής διαχείρισης της κουρδικής "σφήνας" και τους εκβιασμούς συμμετοχής στο ενεργειακό πάρτι της Ν.Α. Μεσογείου μπορεί να αποδοθεί και στην προσπάθεια διαχείρισης του οικονομικού προβλήματος που αναδύεται...

kostas.stoupas@capital.gr

13.03.2018

Πηγή: www.capital.gr/